

УДК 342.97

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.43>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НОТАРІАТУ В УКРАЇНІ

Герич А.Й.,
кандидат юридичних наук, доцент,
юридичний факультет,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0009-0000-9600-0125

Герич А.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0009-0002-2574-5271

Герич А.Й., Герич А.В. Адміністративно-правові засади діяльності нотаріату в Україні.

Статтю присвячено дослідженню окремих адміністративно-правових засад організації та діяльності нотаріату в Україні. Визначено місце нотаріату в системі публічного адміністрування, охарактеризовано його подвійну правову природу: з одного боку, нотаріус є носієм делегованих державою владних повноважень, а з іншого – виступає самостійним суб'єктом надання публічних послуг у сфері посвідчення прав та юридично значимих фактів. Виявлено, що адміністративно-правове регулювання нотаріальної діяльності охоплює широке коло відносин: від встановлення кваліфікаційних вимог до нотаріуса та порядку набуття права на заняття нотаріальною діяльністю до здійснення державного контролю за дотриманням нотаріального законодавства та застосування заходів дисциплінарного і адміністративного впливу. Досліджено принципи адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності, зокрема принципи законності, публічності, незалежності, таємниці нотаріальних дій, превентивного характеру нотаріату. Проаналізовано адміністративно-правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату та Нотаріальної палати України як органів публічного адміністрування у досліджуваній сфері. Розглянуто питання юридичної відповідальності нотаріуса в адміністративно-правовому вимірі, зокрема адміністративну та дисциплінарну відповідальність. Окрему увагу приділено аналізу тенденцій цифровізації нотаріату в умовах воєнного стану та у контексті євроінтеграційних процесів. Обґрунтовано необхідність удосконалення адміністративно-правового механізму регулювання нотаріальної діяльності з урахуванням досвіду латинського нотаріату та держав-членів Ради Європи. Зроблено висновок, що ефективно адміністративно-правове забезпечення нотаріату є необхідною умовою реалізації конституційного права громадян на правову допомогу та забезпечення стабільності цивільного обороту.

Ключові слова: нотаріат, адміністративно-правове регулювання, публічне адміністрування, адміністративно-правовий статус нотаріуса, державний контроль, цифровізація нотаріату, юридична відповідальність.

Gerych A.Y., Gerych A.V. Administrative and legal foundations of notarial activity in Ukraine.

The article is devoted to a comprehensive study of the administrative and legal foundations of the organization and activity of notaries in Ukraine. The place of notaries in the system of public administration is determined, and its dual legal nature is characterized: on the one hand, a notary is a bearer of public authority delegated by the state, and on the other, acts as an independent entity providing public services in the area of certifying rights and legally significant facts. It is established that the administrative and legal regulation of notarial activity encompasses a wide range of relations: from setting qualification requirements for notaries and the procedure for obtaining the right to engage in notarial activity, to exercising state control over compliance with notarial legislation and applying disciplinary and administrative measures. The principles of administrative and legal regulation of notarial activity are investigated, in particular the principles of legality, publicity, independence, secrecy of notarial acts, and the preventive nature of notaries. The administrative and legal status of the Higher Qualification Commission of Notaries and

the Notarial Chamber of Ukraine as public administration bodies in the field under study is analyzed. Issues of legal liability of a notary in the administrative and legal dimension are examined, including administrative and disciplinary liability. Special attention is paid to analyzing the trends of digitization of notaries under martial law and in the context of European integration processes. The necessity of improving the administrative and legal mechanism for regulating notarial activity is substantiated, taking into account the experience of Latin notaries and Council of Europe member states. It is concluded that effective administrative and legal support for notaries is a necessary condition for exercising citizens' constitutional right to legal assistance and ensuring the stability of civil turnover.

Key words: notary, administrative and legal regulation, public administration, administrative and legal status of a notary, state control, digitization of notary, legal liability.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Нотаріат є одним із найбільш установлених правових інститутів, що забезпечує охорону прав фізичних та юридичних осіб шляхом посвідчення юридично значимих фактів і правочинів. Разом з тим в умовах активних державно-управлінських реформ, цифровізації публічних послуг та євроінтеграційних перетворень адміністративно-правові засади організації та функціонування нотаріату набувають нового змістовного наповнення. Питання про публічно-правову природу нотаріальної діяльності, межі державного контролю за нею та оптимізацію адміністративно-правового статусу нотаріуса залишаються дискусійними і потребують комплексного наукового осмислення.

Метою статті є дослідження деяких аспектів адміністративно-правових засад організації і функціонування нотаріату в Україні, визначення їх змісту та структури, аналіз сучасного стану і перспектив розвитку адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності.

Стан опрацювання проблематики. Дослідженням адміністративно-правових аспектів нотаріату займалися такі вчені, як К. Ф. Білько, який у своїй дисертаційній роботі комплексно дослідив адміністративно-правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні [1]; М.О. Мироненко, що аналізував напрями вдосконалення адміністративно-правового статусу нотаріуса в контексті медіаційних повноважень [2]; В.М. Кондратенко, який здійснив порівняльно-правовий аналіз адміністративно-правового регулювання нотаріату в зарубіжних країнах [3]. Питання принципів адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності розкрито в публікації П.С.Лютікова [4]. Публічно-правовий статус нотаріуса та його місце в системі суб'єктів владних повноважень досліджено, зокрема, у роботі С.А.Маришук [5]. Юридична відповідальність нотаріуса у різних галузевих вимірах, зокрема адміністративному та кримінальному, висвітлена у кількох окремих наукових статтях [6; 7; 8; 9]. Проблематиці державного контролю за нотаріальною діяльністю присвячено публікацію у А.Г.Серветника [10]. Адміністративно-правові засади обмеження нотаріальних процедур в умовах воєнного стану розглядалися І. Войташек-ом [11]. Адміністративно-правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату досліджено в роботі, опублікованій С.С. Розсохою [12]. Загальнотеоретичні засади нотаріату, включаючи його принципи та функції, викладено у підручнику М.С. Долинської [13] та навчально-методичних матеріалах [14].

Виклад матеріалу дослідження. Насамперед відзначимо, нотаріат України є специфічним правовим інститутом, що поєднує ознаки державного і приватного права, перебуваючи на межі публічно-правового та приватноправового регулювання. Відповідно до статті 1 Закону України «Про нотаріат» [15], нотаріат – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності.

У юридичній доктрині питання про галузеву належність норм, що регулюють діяльність нотаріату, залишається дискусійним. Як зазначено у навчально-методичних матеріалах [14], частина науковців відносить нотаріально-процесуальні норми до підгалузі цивільно-процесуального права, тоді як інші стверджують про їх належність до адміністративного законодавства. На нашу думку, нотаріат не може бути беззастережно зарахований до суто адміністративних органів, проте адміністративно-правові засади є визначальними для розуміння організаційної сторони нотаріальної діяльності, порядку набуття і припинення статусу нотаріуса, здійснення державного контролю та притягнення нотаріуса до відповідальності.

Дослідники, аналізуючи публічно-правовий статус нотаріуса [5], виокремлюють такі ключові ознаки, що свідчать про публічний характер нотаріальної діяльності: здійснення професійної

діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг; наявність публічних обов'язків щодо посвідчення прав; реалізація делегованих державою владних повноважень, що робить нотаріуса суб'єктом владних повноважень у розумінні Кодексу адміністративного судочинства України; заснованість принципу публічності нотаріальної діяльності на делегуванні державою окремих функцій нотаріусам; забезпечення нотаріусами реалізації публічного інтересу [5, с. 690].

У підручнику М. С. Долинської наголошується, що нотаріат є з'єднувальною ланкою між громадянами щодо їх ставлення до цивільних прав [13, с. 4], що підкреслює його роль у забезпеченні стабільності правового обороту. Водночас автор підручника акцентує на тому, що правове регулювання нотаріальної діяльності є державно-владним впливом на нотаріальні суспільні відносини за допомогою правових засобів з метою їх впорядкування та охорони [13, с. 154].

Без сумніву, саме принципи адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності є фундаментом організаційного та функціонального устрою нотаріату. У сучасній науковій літературі ці принципи характеризуються як вихідні, фундаментальні ідеї, що концентрують у собі досягнення науки та практики, втілюють інтереси суспільства та громадянина, виконують функцію загальнонормативного орієнтиру під час здійснення цілеспрямованого впливу норм адміністративного права на суспільні відносини у сфері нотаріальної діяльності [4].

Так, зокрема, до загальних принципів, що пронизують адміністративно-правове регулювання нотаріату, належать: принцип верховенства права, принцип законності, принцип рівності учасників нотаріальних відносин, принцип справедливості. Поряд з ними виокремлюють спеціальні принципи, властиві саме нотаріальній діяльності: принцип публічності, принцип незалежності нотаріуса, принцип нотаріальної таємниці, принцип превентивного (охоронного) характеру нотаріату, принцип безстороннього ставлення до учасників нотаріального провадження.

Принцип публічності є системоутворюючим для розуміння адміністративно-правової природи нотаріату. Він означає, що нотаріальна діяльність здійснюється в інтересах суспільства, держави та окремих осіб, а повноваження нотаріуса делегуються державою і реалізуються від її імені. Саме цим зумовлено право органів юстиції здійснювати перевірки нотаріальної діяльності, встановлення кваліфікаційних вимог до нотаріусів, обов'язковість державної реєстрації нотаріальної діяльності.

Принцип нотаріальної таємниці передбачає обов'язок нотаріуса зберігати у таємниці відомості, отримані у зв'язку із вчиненням нотаріальних дій. Порухення цього принципу тягне за собою юридичну відповідальність, включаючи адміністративну та кримінальну. Так, зокрема, дослідники, що аналізували відповідальність нотаріуса за порушення нотаріальної таємниці, підкреслюють, відповідно до чинного законодавства нотаріус повинен нести юридичну відповідальність у всіх її видах за порушення цього принципу [9, с. 265].

Принцип незалежності нотаріуса означає, що при вчиненні нотаріальних дій нотаріус підкоряється виключно закону і не може зазнавати стороннього впливу. Водночас цей принцип не виключає підконтрольності нотаріуса органам управління нотаріатом в організаційному аспекті. На наш погляд, поєднання незалежності при вчиненні нотаріальних дій і підконтрольності в організаційно-управлінській сфері є сутнісною ознакою адміністративно-правового становища нотаріуса.

В свою чергу, аналіз принципів дозволяє констатувати, що адміністративно-правове регулювання нотаріальної діяльності базується на збалансованому поєднанні публічних та приватних інтересів, що виявляється у системі принципів, яка визначає одночасно незалежність нотаріуса та його підконтрольність державі.

В контексті тематики нашого дослідження не можемо залишити поза увагою і адміністративно-правовий статус органів управління нотаріатом. Власне адміністративно-правовий статус органів управління нотаріатом характеризується через сукупність цільових, організаційних, структурних та функціональних елементів. До суб'єктів публічного адміністрування у сфері нотаріату можна віднести: Міністерство юстиції України та його територіальні органи; Вища кваліфікаційна комісія нотаріату (ВККН); Нотаріальна палата України.

Насамперед, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату є ключовим органом у системі адміністрування нотаріальної діяльності. У дослідженні, присвяченому її адміністративно-правовому статусу [12], зазначається, що ВККН має дуалістичну природу та підкоряється національному законодавству, особливо адміністративно-правовим нормам; вона відіграє ключову роль у системі українського нотаріату, а її адміністративно-правовий статус визначається метою, завданнями,

функціями, повноваженнями, юридичною відповідальністю та гарантіями діяльності [12, с. 38]. До компетенції ВККН належать: проведення кваліфікаційних іспитів, ухвалення рішень про видачу свідоцтв про право на заняття нотаріальною діяльністю, розгляд питань про анулювання таких свідоцтв.

Поряд із ВККН важливу роль відіграє Нотаріальна палата України як орган професійного самоврядування нотаріусів. Відповідно до статті 16 Закону України «Про нотаріат» [15], професійне самоврядування нотаріусів здійснюється Нотаріальною палатою, яка в межах наданих повноважень уповноважена направляти подання до ВККН про анулювання свідоцтв за порушення правил професійної етики.

Міністерство юстиції України здійснює загальне державне регулювання нотаріальної діяльності, а його територіальні органи – безпосередній нагляд і контроль за діяльністю нотаріусів у відповідних регіонах. Зокрема, стаття 33 Закону України «Про нотаріат» [15] передбачає право органів юстиції здійснювати перевірки організації нотаріальної діяльності приватного нотаріуса, дотримання ним порядку вчинення нотаріальних дій та правил нотаріального діловодства.

Як бачимо, система органів управління нотаріатом в Україні побудована за принципом поєднання державного регулювання та професійного самоврядування, що є характерним для латинського нотаріату. Разом з тим ефективність цієї системи залежить від чіткого розмежування повноважень між її суб'єктами та наявності дієвих механізмів взаємодії між ними.

Відзначимо також, адміністративно-правовий статус нотаріуса є одним із центральних понять у системі адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності. Він визначається через сукупність прав, обов'язків, гарантій та відповідальності нотаріуса, встановлених нормами адміністративного права.

До кваліфікаційних вимог адміністративно-правового характеру, що висуваються до кандидатів на посаду нотаріуса, належать: наявність ступеня вищої юридичної освіти не нижче магістра; стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з яких не менш як три роки – помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори; успішне складання кваліфікаційного іспиту; отримання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю [15, ст. 3]. Власне саме ці вимоги мають яскраво виражений адміністративно-правовий характер, оскільки їх встановлення та перевірка є прерогативою органів публічного адміністрування.

У контексті адміністративно-правового статусу нотаріуса важливим є питання про обсяг медіаційних повноважень. М. О. Мироненко, досліджуючи напрями вдосконалення адміністративно-правового статусу нотаріуса, який здійснює медіацію, обґрунтовує необхідність чіткого нормативного закріплення процедури медіації у нотаріальній практиці та визначення меж адміністративно-правового впливу на ці відносини [2, с. 100]. Це свідчить про розширення функціонального наповнення адміністративно-правового статусу нотаріуса у контексті реформування системи альтернативного вирішення спорів.

Порівняльно-правовий аналіз адміністративно-правового регулювання нотаріату в зарубіжних країнах, здійснений В. М. Кондратенком, засвідчив, що попри відмінності між латинським і англосаксонським типами нотаріату, у більшості правових систем адміністративно-правовий статус нотаріуса характеризується поєднанням функціональної незалежності та організаційної підзвітності органам державної влади [3]. Висновок про необхідність урахування міжнародного досвіду при формуванні адміністративно-правового статусу нотаріуса в Україні видається нам цілком слушним та науково обґрунтованим.

Державний контроль є однією з ключових форм адміністративно-правового впливу на нотаріальну діяльність. Як зазначається у дослідженні, присвяченому вдосконаленню взаємодії суб'єктів контролю за нотаріальною діяльністю [10], підконтрольність нотаріату виражається в системі перевірок, що здійснюються відповідними управліннями юстиції, та звітуванні за результатами своєї діяльності [10, с. 170]. Разом з тим автор цього дослідження констатує, що механізм контролю потребує вдосконалення в частині чіткого розмежування повноважень між суб'єктами контролю та уникнення дублювання їх функцій.

У системі юридичної відповідальності нотаріуса адміністративна та дисциплінарна відповідальність відіграють особливу роль. Аналіз наукової літератури [6; 7; 8] дозволяє виокремити такі характеристики адміністративної відповідальності нотаріуса: вона настає за конкретні склади правопорушень, передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення (зокрема, за незаконне використання інсайдерської інформації – ст. 163-9 КУпАП); специфіка цього

виду відповідальності полягає в тому, що вона не ставить завдання поновлення порушених прав та компенсації матеріальних збитків, а виконує переважно охоронну та превентивну функції [6].

Дисциплінарна відповідальність нотаріуса реалізується через систему заходів стягнення, до яких відносяться: зауваження, попередження, направлення Нотаріальною палатою подання на розгляд ВККН про анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю. Як зазначено у дослідженні, присвяченому дисциплінарній відповідальності нотаріуса [8], приватний нотаріус притягується до відповідальності головним чином через систему перевірок органів юстиції та звернення клієнтів, що свідчить про недостатню ефективність механізму дисциплінарного провадження [8, с. 668].

Важливим є питання відмежування адміністративної та цивільно-правової відповідальності нотаріуса. Аналіз статей 21 та 27 Закону України «Про нотаріат» [15] свідчить, що ці норми регулюють переважно майнову (цивільно-правову) відповідальність – відшкодування шкоди, заподіяної незаконними або недбалими діями нотаріуса. Разом з тим адміністративна відповідальність нотаріуса є окремим, самостійним видом відповідальності, що має власні підстави та процедуру застосування.

Стрімкі трансформації публічного управління, зумовлені як глобальними процесами цифровізації державних інституцій, так і надзвичайними умовами воєнного стану в Україні, поставили перед нотаріатом принципово нові виклики організаційного та нормативно-правового характеру. Якщо в мирний час цифровізація нотаріальної діяльності розглядалася переважно крізь призму підвищення ефективності надання публічних послуг та наближення до стандартів електронного урядування держав-членів ЄС, то з початком повномасштабного збройного вторгнення ця проблематика набула додаткового виміру: забезпечення безперервності нотаріальної діяльності в умовах руйнування інфраструктури, вимушеного переміщення населення та запровадження правового режиму воєнного стану. Відтак адміністративно-правове регулювання нотаріату опинилося перед необхідністю одночасного вирішення двох взаємопов'язаних завдань – адаптації нотаріальних процедур до екстраординарних умов та збереження поступального руху до цифрової трансформації галузі як невід'ємної складової євроінтеграційного курсу України.

Цифровізація нотаріату є одним із найактуальніших викликів для адміністративно-правового регулювання цієї сфери. У дослідженні адміністративно-правових засад обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах воєнного стану [11] наголошується, що адміністративно-правові засади відіграють суттєву роль у забезпеченні безперервності правового обігу та захисту прав громадян; у період збройного конфлікту доступ до нотаріальних послуг може бути ускладнений через обмеження пересування, знищення інфраструктури або неможливість фізичного відвідування нотаріальних установ [11, с. 14].

У відповідь на ці виклики держава запровадила низку адміністративно-правових механізмів адаптації нотаріальної діяльності до умов воєнного стану: тимчасове розширення кола осіб, уповноважених вчиняти нотаріальні дії; спрощення процедур посвідчення окремих категорій правочинів; запровадження дистанційного нотаріального посвідчення. Власне саме ці заходи є свідченням гнучкості адміністративно-правового механізму регулювання нотаріату та його здатності до адаптації в екстраординарних умовах.

Паралельно із заходами воєнного часу реалізується масштабний проект цифровізації нотаріату – запровадження системи е-Нотаріат. Система передбачає три ключові компоненти: електронне робоче місце нотаріуса, електронний архів та електронний реєстр нотаріальних дій. У листопаді 2022 року Міністерство юстиції анонсувало перший етап е-Нотаріату – запровадження нотаріальних документів із QR-кодом¹, автентичність яких може бути перевірена через застосунок Дія.

З адміністративно-правової точки зору цифровізація нотаріату потребує вирішення низки принципів питань: забезпечення юридичної рівнозначності електронних та паперових нотаріальних документів; встановлення адміністративно-правових вимог до захисту персональних даних у системі е-Нотаріат; визначення порядку адміністративного оскарження дій нотаріуса,

¹ Для формування нотаріального документа з QR-кодом нотаріус завантажує електронний проект нотаріального документа та вносить до Системи е-нотаріату таку інформацію, зокрема номер, за яким нотаріальна дія зареєстрована в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій. Водночас QR-код – це графічне зображення коду, який містить унікальний номер, що присвоюється документу, завантаженому до Системи е-нотаріату, та складається з: номера, за яким нотаріальна дія зареєстрована в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій; дати вчинення нотаріальної дії; номера свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю.

вчинених в електронній формі. Вирішення цих питань є завданням наступного етапу розвитку адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки. Так, вважаємо, нотаріат займає особливе місце в системі публічного адміністрування України: він не є органом виконавчої влади, однак реалізує делеговані державою владні повноваження та перебуває під постійним публічним контролем. Подвійна правова природа нотаріату, поєднання ознак публічного та приватного права, обумовлює комплексний характер його адміністративно-правового регулювання і потребує системного підходу при вдосконаленні законодавства.

Принципи адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності (законності, публічності, незалежності, нотаріальної таємниці, превентивного характеру) утворюють цілісну систему, в якій кожен принцип виконує самостійну функцію, а всі разом забезпечують баланс між публічними та приватними інтересами в нотаріальній сфері. Подальше законодавче закріплення та конкретизація цих принципів сприятиме підвищенню ефективності нотаріальної діяльності.

Система органів публічного адміністрування у сфері нотаріату (Міністерство юстиції України, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату, Нотаріальна палата України) потребує чіткого законодавчого розмежування повноважень та вдосконалення механізмів взаємодії. Зокрема, посилення інституційної спроможності ВККН є необхідною умовою забезпечення добросовісності та професійності нотаріального корпусу. Система юридичної відповідальності нотаріуса включає цивільно-правову, адміністративну, дисциплінарну та кримінальну відповідальність. У контексті адміністративно-правового регулювання доцільним є законодавче закріплення самостійних складів адміністративних правопорушень, суб'єктом яких виступає нотаріус, що дозволить підвищити ефективність охоронної та превентивної функцій адміністративної відповідальності у цій сфері.

І, нарешті, цифровізація нотаріальної діяльності та особливий режим її здійснення в умовах воєнного стану є сучасними викликами для адміністративно-правового регулювання нотаріату. Впровадження системи е-Нотаріат потребує розробки відповідного адміністративно-правового механізму, який забезпечив би юридичну вірогідність електронних нотаріальних документів, захист персональних даних та ефективний державний контроль за цифровою нотаріальною діяльністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білько К.Ф. Адміністративно-правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2015. 206 с.
2. Мироненко М.О. Основні напрями вдосконалення адміністративно-правового статусу нотаріуса, який здійснює медіацію. Часопис Київського університету права. 2023. № 3. С. 100–104. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2023.19>.
3. Кондратенко В.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності нотаріату в зарубіжних країнах. Наукові записки ЦДПУ. Серія: Право. 2018. URL: <https://cusu.edu.ua/ua/component/content/article/586-general-information/naukovi-chasopysy-tdpu/naukovi-chasopysy-pravo/publikatsii/8361-administratyvno-pravove-rehulyuvannya-diyalnosti-notariatu-v-zarubizhnykh-krayinakh>.
4. Лютиков П.С., Кузьменко О.В., Чорна В.Г. Принципи адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності: поняття та класифікація. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-8-01-04>.
5. Маришук С.А. Щодо питання про публічний характер правового статусу нотаріуса: нормативно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 690–693. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/170>.
6. Вдовічен В.А., Вдовічена Л.І. Кримінально-правова й адміністративно-правова відповідальність нотаріуса: порівняльно-правовий аналіз. *Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Baltic Publishing, 2021. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-7>. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/84/2170/4706-1>.
7. Ладіна Л.С., Веселов М.Ю. Юридична відповідальність приватного нотаріуса. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2021. № 1(49). DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.1\(49\).233117](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.1(49).233117).

8. Ладіна Л.С., Веселов М.Ю. Правові аспекти професійної відповідальності приватного нотаріуса. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 668–670. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/161>. URL: http://lsej.org.ua/10_2023/161.pdf.
9. Білоскурська О.В., Федорчук М. Юридична відповідальність нотаріуса за порушення нотаріальної таємниці в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Т. 2. № 77. С. 264–269. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.45>.
10. Серветник А.Г. Напрями вдосконалення взаємодії суб'єктів контролю за нотаріальною діяльністю. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2026. Т. 38. № 1 (Part II). С. 169–175. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2026.1.p2.16>. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/743>.
11. Войташек І. Адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни. *Актуальні проблеми правознавства*. 2025. № 4. С. 14–22. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/2207>.
12. Розсоха С.С. Адміністративно-правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату в Україні. *Галицькі студії: Юридичні науки*. 2024. № 6. С. 37–42. DOI: https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2024-6-6.
13. Долинська М.С. Нотаріат: підручник. Львів: Ліга-Прес, 2018. 398 с.
14. Никифорак В.М. *Нотаріат України*: навч.-метод. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2004. 48 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/3007>.
15. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
16. Белов Д.М., Белова М.В., Штучний інтелект в судочинстві та судових рішеннях, потенціал та ризики. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 78(4). Ч.2. 2023. С. 315-320. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286487>.

Дата першого надходження рукопису до видання:

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Герич А.Й., Герич А.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0